Список використаних джерел

1. Гайналь, Г.І. Графічний дизайн: історія, теорія, практика : навч. посібник. Львів: Афіша, 2004. 272 с.
2. Лисенко, О.М. Художня книга в Україні 1917–1941 років: становлення і розвиток. Київ: Наукова думка, 2002. 296 с.
3. Чепелик, Л.Я. Українське народне малярство XVIII – початку XX століття. Київ: Наукова думка, 1983. 280 с.
4. Тимофієнко, В.І. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник. Київ: НДІТІАМ, 1999. 477 с.

УДК 75.05:7.067
ORCID 0000-0001-8459-3496

МУРАЛ ЯК ФОРМА ПУБЛІЧНОГО МИСТЕЦТВА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

Множинська Р.В. кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри сценічного мистецтва і культури
Гуцалюк Е.Р., здобувач вищої освіти
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: мурал, публічне мистецтво, стріт-арт, культурні та креативні індустрії, міський простір, візуальна культура, культурна ідентичність.

Мурал як явище, більш характерне для мегаполісів, де спостерігається велике скупчення людей, широкі вулиці та численні будівлі. Зазвичай такі художні зображення створюються на глухих бокових стінах споруд, високих парканах або будь-яких великих рівних поверхнях будівель. Вони можуть прикрашати стіни як зовні, так і всередині, а також зустрічаються навіть у підземних переходах та на дахах будинків.

Щодо походження сучасних муралів існує дві основні версії. Перша, на думку фахівців, має коріння у світоглядних і релігійних традиціях. Друга версія пов’язує виникнення муралів із соціальними факторами, зокрема з подіями мексиканської революції 1910–1917 років. У цей період через нестачу паперу для агітаційних листівок такі митці, як Дієго Рівера, Давид Альфаро Сікейрос і Хосе Ороско, перетворювали стіни будівель на монументальні витвори мистецтва.

У період розвитку мексиканського муралізму фрески набули нового значення, перетворившись на потужний засіб візуальної комунікації, який використовувався для донесення суспільних ідей та передавання соціально-політичних меседжів єдності. Сьогодні ці художники

вважаються засновниками муралістичного напряму, а сам термін «мурал» походить від іспанського слова, що означає «стіна». [3, с.37].

Якщо на початку ХХ століття мурали переважно несли політичний зміст, то в сучасному мистецтві вони дедалі більше зосереджуються на соціальній тематиці, яка охоплює ширший спектр проблем. Змінилося й ставлення до цього виду мистецтва: ще кілька десятиліть тому художники-муралісти зазнавали переслідувань з боку влади, а сьогодні їх, навпаки, запрошують до співпраці архітектори та політичні діячі, роблячи спеціальні замовлення.

Аналізуючи тенденції розвитку масової культури ХХ–ХХІ століть, можна відзначити, що муралізм — не єдиний жанр стріт-арту. Існують також інші його напрями, зокрема графіті. Попри зовнішню подібність, ці види вуличного мистецтва суттєво відрізняються як за масштабами виконання, так і за своїм призначенням [4, с.12].

Як мистецький напрям, мурал виконує не лише комунікативну, а й естетичну роль, гармонійно вписуючись в архітектурний ландшафт сучасного міста. Він додає яскравих барв та емоційного забарвлення, слугуючи своєрідною візуальною розрядкою серед одноманітної забудови мегаполісу. Окрім цього, мурал виконує функцію просторового орієнтира, формуючи асоціативні зв'язки з конкретними місцями та допомагаючи мешканцям краще орієнтуватися у міському середовищі. Завдяки цьому вулиці та райони міста перетворюються на «медіапростір», наповнений візуальними маршрутами та знаковими образами, які додають глибини урбаністичному середовищу.

Мурали також мають інформаційну складову, стаючи частиною загального інформаційного потоку, в якому ми перебуваємо щодня. Вони виступають графічними індикаторами важливих суспільних наративів. Дослідження муралів у країнах Європи показало, що окрім глобальних тем, таких як екологія, боротьба з расизмом, свобода й єдність, європейські роботи вирізняються високим рівнем естетизму, креативності, художньої свободи, а також бездоганною технікою виконання та стилістичною різноманітністю [2, с.42].

Одним із найяскравіших прикладів європейського муралізму є італійська робота художника Федеріко Масси (відомого як Йєн Круз) із зображенням трикольорової чаплі — птаха, що знаходиться під загрозою зникнення в прибережних регіонах Америки. Цей мурал виконаний спеціальними екологічними фарбами, які допомагають очищати повітря від вихлопних газів.

Значущим історичним символом європейського муралізму є Берлінська стіна, західний бік якої вкритий соціально-політичними графічними творами, створеними у період з 1961 до 1989 року. У цих роботах основний акцент зроблений не на технічне виконання, а на емоційне вираження суспільних переживань, що відображають боротьбу за мир і єдність. [1, с.77].

Серед поширених художніх стилів муралів можна виокремити реалізм, геометричну стилізацію, сюрреалізм, а також елементи міфологічних та казкових мотивів. Особливі риси муралів свідчать про високий рівень європейської мистецької та громадської культури, відкритість до самовираження, вільний творчий пошук і прагнення до візуальних колаборацій. Вони також відображають готовність суспільства сприймати таке мистецтво та підтримувати його розвиток.

Список використаних джерел

1. Гаврилюк Б. Вплив творчості Блека Ле Рата та Бенксі на мурал-арт у Львові. Шаблонне графіті. / Б. Гаврилов // Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2019. № 40. 94 с.
2. Мезенцев, К., Олійник, Н., Мезенцева, Н. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін. Фенікс. 2017. 346 с.
3. Станіславська, К. І. Тенденції розвитку художнього графіті у Європі XX–XXI століття. Культура і сучасність: альманах, 2, 2010, 190 с.
4. Шило О. В. Монументальне мистецтво і стріт-арт в сучасному міському просторі / О. В. Шило, О. Д. Івашко // Науковий вісник будівництва. 2016. Вип. № 2. 78 с.

УДК 316.77:004.946
ORCID 0000-0001-8459-3496

СОЦІАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ ТА ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНІСТІ

Множинська Р.В., кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри сценічного мистецтва і культури
Філінова Д. А., здобувач вищої освіти
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: медіакультура, віртуальна реальність, соціальна взаємодія, цифрові технології, комунікація, віртуальний простір, цифрове середовище, медіакомунікація, культурні практики, цифрове суспільство.

Стрімке занурення сучасного світу в цифрові технології пропонує нові форми соціальної взаємодії та споживання медіа. Одним із найпомітніших явищ цієї трансформації є розвиток медіакультури та впровадження віртуальної реальності (VR) у повсякденне життя. Медіакультура, як сукупність медіа, інформаційних платформ та соціальних мереж, формує нові культурні практики, які змінюють способи спілкування, розваг та сприйняття світу. Віртуальна реальність розширює ці межі і створює нові простори взаємодії, де фізична присутність більше не є обов'язковою умовою для соціального контакту. Ці нові технології не